

TROBADA DE CAN BATLLÓ

Més ambició per Europa

Sota el lema «Més ambició per Europa. Avançar en la integració política per assegurar el progrés econòmic i la democràcia social», una variada representació de l'esquerra europea va reunir-se a Can Batlló el 14 de març de 2002, vigília de la cimera de Barcelona, per debatre l'estat actual de la construcció europea. Reproduïm en aquestes pàgines –tot seguint l'ordre de les intervencions– un resum d'algunes de les intervencions més destacades d'aquella jornada de reflexió i debat, organitzada pel Grup Parlamentari del Partit Socialista Europeu i moderada pel periodista Joan Tàpia.

Enrique Barón / President del Grup del Partit Socialista Europeu

Nosotros estamos por el pleno empleo con igualdad de derechos, con igualdad de sexos, modernización tecnológica de los sistemas educativos e introducción de nuevas tecnologías a todos los niveles de la sociedad. Y, sobre todo, estamos por mantener y adaptar nuestro modelo de cohesión social en una economía que debe de ser una economía social de mercado y no solamente una sociedad de mercado, modelo que exige una defensa de los servicios de interés general.

Creo que esto, básicamente, resume nuestra postura ante esta cumbre. Y luego está la Convención. Los socialistas europeos hemos luchado mucho porque hubiera una Convención, después del éxito que tuvo la que se hizo en ocasión de la Carta de Derechos Fundamentales. ¿Por qué? Porque pensamos que los debates decisivos y las decisiones fundamentales sobre nuestro futuro compartido se han de tomar y decidir en público: con un debate público, con luz y taquígrafos y, hoy en día, ya con Internet.

Esto es absolutamente decisivo. Por eso hemos luchado mucho por la Convención y hemos logrado que en ella estemos conjuntamente representantes de todos los parlamentos de los Estados miembros, del Parlamento Europeo, de nuestros Gobiernos y de la Comisión Europea. Y, además, que también estén los que van a entrar a vivir en nuestra casa común pasado mañana, que son los representantes de los países candidatos.

¿Y para hacer qué? Se ha comparado este proceso con la Convención de Filadelfia. Hay que decir que la Convención de Filadelfia se hizo a puerta cerrada, pero fue una gran convención. Nosotros estamos en una situación diferente, en otro momento histórico y partimos de otras realidades, pero es esencial que asentemos nuestro proceso en los valores comunes que ya están reconocidos explícitamente y que hagamos algunas cosas concretas.

Sin ánimo de ser exhaustivo creo que, partiendo de que para los socialistas la defensa y la actualización de nuestro modelo social europeo es fundamental,

hemos de ser capaces de incorporar el desarrollo sostenible, de hacer una política exterior de seguridad y de defensa y una actuación en el mundo que responda a estos valores. Yo diría, y con eso voy a tratar de concluir, que es preciso que tengamos unos tratados con los que se pueda identificar todo el mundo. Que no estén, como dice Vaclav Havel, «en una maleta», con más de 1.000 artículos con anexos, con declaraciones adjuntas y demás. Tenemos que conseguir un texto al que la gente pueda adherirse; un texto en el que se inserte y se incluya en su frontispicio la Carta de Derechos Fundamentales.

Además de eso, creemos que es preciso fortalecer las instituciones comunitarias de una manera equilibrada, partiendo de la doble legitimidad democrática; es decir, partiendo de la expresión de los fundamentos de nuestra unión, que son los Estados miembros y también las ciudadanas y los ciudadanos. Y todo eso tiene que hacerse de tal manera que podamos conseguir que esta casa común que estamos construyendo funcione de una manera democrática y eficaz.

Esa es la tarea de la Convención. La Convención tiene un año por delante. Tenemos que ser, al mismo tiempo, capaces de acabar las negociaciones de ampliación y, sobre todo, lo que hemos de conseguir es que en el año 2004, en las próximas elecciones al Parlamento Europeo, podamos dirigirnos, o que se dirijan los que se presenten entonces, con un texto claro y comprensible, diciendo que además del Euro tenemos que reforzar esta unión monetaria con una unión económica y una unión política que se concreta en esta propuesta que sometemos a todos los europeos. Creo que ésa es la misión y el trabajo que tiene la Convención y es la mejor manera de asegurar el futuro de la Unión Europea.

Poul Nyrup Rasmussen / Partit Socialdemòcrata (Dinamarca)

En primer lloc, volia dir que el fet de ser aquí, entre bons amics, em fa molt feliç. I també voldria, molt breument, dir que vam celebrar eleccions generals al meu país i que els resultats, com probablement ja sabeu, van representar un gir molt substancial cap a la dreta. El nou govern, doncs, es basa en un partit populista i d'extrema dreta, ja que el seu suport parlamentari resulta imprescindible. Abans de les eleccions daneses, n'hi va haver unes altres de semblants a Noruega, com ja sabeu. I també allà vam observar un gir cap a la dreta. Col·legues i amics, deixeu-me recordar-vos que darrerament, a altres eleccions locals o regionals, també hem vist altres moviments substancials cap a la dreta, com ara a Rotterdam. No estic dient que hi hagi una connexió directa entre aquestes tres eleccions; només volia apuntar que els partits socialistes i socialdemòcrates d'Europa hem d'afrontar molt clarament aquestes qüestions. Voldria concloure aquest tema dient que trobo cada vegada més urgent la necessitat, a Europa, d'adoptar una política comuna d'asil i immigració. És més necessària que mai. I hem de fer progressos en aquest àmbit perquè és l'única solució i l'única resposta per a evitar la xenofòbia i l'involucionisme als països membres i per a reforçar el poder del poble.

Segona qüestió: avui, alguns dels nostres companys i col·legues debatran les oportunitats i els riscos d'aquesta cimera de Barcelona. Crec que el tema més important d'aquesta cimera és ser conscients que el proper pas del procés de Lisboa no sigui un pas enrere sinó un pas endavant. D'una banda, és cert que la consecució del mercat únic ha estat, sense cap mena de dubte, beneficiosa per a

tots els països membres. Crec que la Comissió ha constatat que equival a un creixement addicional de l'1,5%. D'altra banda, però, també és una realitat que si només concentrem els esforços en la liberalització i no fem nous progressos en la seguretat social i l'ensenyament com a part d'una política per a un mercat laboral actiu, ens allunyarem de l'enfocament equilibrat en què es basa l'Estat del benestar.

D'alguna manera, crec que estem tornant al començament, que un cop més ens trobem amb les clàssiques discussions de política econòmica amb els liberalitzadors, que ja hem tingut durant anys. El que veig a tots els països són veus dels sectors dretans de l'espectre polític que diuen: «Només cal que baixem els salaris perquè es creïn més llocs de treball. D'aquesta manera, arribarem a l'ocupació plena». Al meu país, fa anys que diem que el que hauríem de fer és preparar la gent perquè pugui tenir sous millors, ja que aquesta és l'única manera de procedir en una economia honesta.

Si a Barcelona només concentrem els nostres esforços en els aspectes relacionats amb la liberalització, perdrem el suport dels treballadors exclosos als nostres països. Per tant, l'enfocament equilibrat que el Partit Socialista Europeu sempre ha posat en relleu és molt important. I aquest vespre us puc documentar que si fem servir els nostres models macroeconòmics comuns reconeguts per l'OCDE i la Comissió Europea, de cop i volta veurem que si actuem de manera coordinada durant un mateix període –com ara els dos propers anys– i invertim en educació, en augmentar la participació de la dona en el mercat de treball, en inversions fonamentals en mobilitat en el mercat laboral, obtindrem un índex de creixement més alt i un índex de benestar general més alt que no pas si ens limitem únicament a l'estratègia dels treballadors no qualificats. El que desitjo aquest vespre, d'altra banda, és que els líders dels partits socialistes europeus puguem unificar –i estic segur que podrem fer-ho– la nostra actitud, que puguem dir: «Insistim en un enfocament equilibrat perquè aquesta és l'alternativa, i duquem-lo a la pràctica quan ens reunim el novembre al nostre congrés i conferència anual del Partit Socialista Europeu». Aquesta serà la nostra resposta comuna al liberalisme pur i aquesta serà la nostra imatge comuna perquè no ens veiem arrossegats a un enfocament semblant al que han adoptat els Estats Units, perquè aquesta és la seva via. La nostra és una altra, és la via europea del benestar social i humà. Serem capaços de competir si fem servir la nostra intel·ligència i si eduquem els nostres pobles. Aquest és el camí que cal seguir.

Piero Fassino / Demòcrates de l'Esquerra (Itàlia)

Crec que les coses que han dit els camarades que han pres la paraula abans que ho fes jo posen en relleu que ens trobem en un punt de discussió molt difícil, molt complicat i, al mateix temps, molt ambiciós. Perquè, d'una banda, penso que cal tenir en compte la globalització i totes les tendències que acabaran unificant tot el món. I si és cert, doncs, que cal subratllar que Europa té un model social que ha assegurat als ciutadans els nivells més alts de garanties, de dret, de respecte de la personalitat humana, també és cert que els models socials europeus han d'afrontar el procés i les tendències de la globalització. És a dir, que cal pensar que el model social europeu no és un model tancat, no és un model autàrquic; és un model que ha de viure sempre en un món en el qual el mercat s'està unificant a escala

mundial. I no només el mercat, sinó totes les tendències, les tendències de la moneda, de l'economia, de les finances, però també les tendències culturals i socials. La veritable qüestió, doncs, és com podem crear un model social global el proper any amb vista a la globalització. I aquí Europa té un paper a fer-hi. Perquè és evident que l'experiència europea pot ser essencial per a assegurar que el procés de globalització inclogui el respecte dels drets, de la democràcia, de la llibertat, de totes les exigències que els ciutadans i la societat democràtica han assegurat durant el segle que hem deixat enrere. Aquesta és la qüestió principal; penso que està bé que els socialistes discuteixin tot això i que ho facin amb totes les tendències polítiques i culturals que en aquests moments estan debatent aquesta qüestió i aquest problema.

Per exemple, si avui mirem què hi diu la premsa, trobarem que diu que la cimera de Barcelona ha de discutir i decidir quina via hem de seguir per a la liberalització de l'energia. Crec que aquest tema és molt important, però és un tema que no s'adreça al cor dels ciutadans. No hi ha cap ciutadà que es pugui entusiasmar amb la liberalització de l'energia. Si Europa s'ha de presentar només com un procés per a liberalitzar l'energia, serà una Europa que no s'adreça als ciutadans, que no dialoga amb els milers de treballadors que aquest matí es manifestaven pels carrers d'aquesta ciutat. Això és un problema, crec.

Com podem establir un vincle entre les qüestions econòmiques i financeres, que són essencials per a la constitució europea i fins i tot per al model social europeu, amb les qüestions socials, que afecten la vida quotidiana de milions i milions de persones, de milions de ciutadans europeus? Es tracta d'un repte decisiu, ja que, si no establim aquest vincle, sempre toparem amb el problema d'una Europa que construeix la seva unitat, però en la qual el consens democràtic és insuficient. Aleshores, si no hi ha un consens suficient entorn de la constitució europea, el model social europeu serà ben difícil de defensar. I en el debat que en aquests moments s'ha obert a Europa –i a tot el món– sobre el camí que s'ha de fer per gestionar la globalització, aquestes qüestions són de la màxima importància. Penso, i amb això acabo, que nosaltres, la família socialista, tenim obligacions molt ambicioses i que representen un grau molt elevat de compromís. Ens hem compromès a afirmar tot allò que caracteritzarà socialment la construcció europea i, més en general, la construcció d'una globalització democràticament gestionada. Sabem que si hem de vèncer aquest repte, tirar endavant aquesta tasca, aleshores cal que el debat pugui adreçar-se als ciutadans, al cap i al cor dels ciutadans. Hi ha un problema democràtic en la construcció europea. I penso que la família socialista s'ha de plantejar aquesta qüestió.

Per exemple, aquest matí hem vist com milers i milers de treballadors de tot Europa s'han manifestat aquí a Barcelona. Quines han estat les qüestions plantejades en aquesta manifestació? Com es debatran demà a la cimera europea? Quines respostes pot donar la cimera europea a les qüestions o a les demandes plantejades per aquesta manifestació? Ens ho hem de preguntar, perquè si no resultarà molt difícil aclarir quina és la diferència entre un model neoliberal de gestió de la integració europea i fins i tot de la globalització, d'una banda, i el model socialista, de l'altra.

Mary McPhail / Presidenta del Lobby Europeu de Dones

Sóc la secretària general del Lobby de Dones Europees, amb seu a Brussel·les, però també sóc membre de la plataforma d'ONG socials. I és des d'aquestes dues tribunes que voldria adreçar-me a vosaltres avui. En particular, en relació amb el paper de la societat civil a l'hora de modelar el futur d'Europa. I penso que és important que tots vosaltres sapigueu que la societat civil ha estat extremadament activa durant molts anys en el procés de construcció europea.

En relació amb la Convenció per al futur d'Europa, les ONG europees, juntament amb la Confederació Europea de Sindicats, han forjat una unió molt poderosa per centrar-se en la manera de fer sentir la veu dels ciutadans en aquest procés de configuració del futur d'Europa. En primer lloc, en aquest moment, per mitjà d'aquesta Convenció. Les àmplies famílies de les ONG europees s'han aplegat amb altres ONG de tipus humanitari, per al desenvolupament, mediambientals, socials i, naturalment, els sindicats. I junts mirem d'assegurar que la veu dels ciutadans s'escolti al llarg d'aquest procés a escala local, nacional i europea, i quan sigui necessari mobilitzarem tots els nostres membres a tot Europa perquè s'involucrin activament en aquest debat sobre el futur d'Europa. I penso que he d'aprofitar aquesta oportunitat, com a secretària general del Lobby de Dones Europees, per refermar un cop més la qüestió de la igualtat de gènere per tota la Unió Europea. Ara és el moment que les institucions europees, que la Unió Europea reconegui plenament que totes les polítiques tenen un impacte diferent sobre els homes i sobre les dones.

Aquest matí hem tingut una reunió d'ONG i sindicats més aviat descoratjadora: hem analitzat el Procés de Barcelona i els informes de síntesi i hi hem trobat nombroses mancances; suposo que altres persones s'encarregaran de descriure-les. En particular, però, l'anàlisi de gènere brillava per la seva absència total. De manera que voldria aprofitar aquesta oportunitat per plantejar novament aquesta qüestió, i estic convençuda que, en el procés de la convenció i a mesura que avancem i reforcem el model social europeu, la igualtat de gèneres hi quedarà totalment integrada.

Pasqual Maragall / President del PSC

Si fos americà, avui tindria enveja dels europeus. If I were American, I would be envious of the Europeans today. Per què?

Perquè en el debat que tenim aquí, en les paraules que acabem d'escoltar, hi ha un punt considerable d'ingenuïtat, en el bon sentit de la paraula. Hi ha un punt considerable d'emoció creadora. Hi ha un punt de consciència de que els pobles d'Europa s'estan despertant per fer quelcom que, efectivament, ja va fer-se a la Convenció de Filadèlfia per més que no sense dificultats. La convenció de Filadèlfia acabà aprovant la frase «We the people of the United States of America», «Nosaltres, el poble dels Estats Units d'Amèrica». Aquesta fou la frase que més va discutir-se, perquè no era gens clar que els pobles de Kentucky, Idaho y Wyoming hi estiguessin d'acord.

Nosaltres estem avui començant a Europa el que podríem dir-ne la meitat del camí cap a l'autèntica Unió Europea. I a Barcelona es plantejarà una sèrie de temes que recorrerà molt ràpidament.

Sóc optimista respecte de l'èxit que la Unió Europea i el govern espanyol, així com el govern de la ciutat de Barcelona, tindran pel que fa al escenari. N'estic convençut. I el govern espanyol podrà presentar-se tot dient que això ha estat un èxit des d'aquest punt de vista. Però no n'estic tan segur de que el govern espanyol pugui dir, en tant que presidència de la Unió, que el contingut del Consell pugui ser tan exitós com la seva forma. No n'estic convençut i diré el perquè.

En primer lloc, i dins del capítol dels mercats, el tema de l'electricitat és un tema fred. No tan fred per als espanyols perquè, encara que els pugui sorprendre, el que passarà gràcies a la liberalització –si es produeix– és que acabarem comprant electricitat a França, la qual és més barata i segurament ens arribarà mitjançant les noves conduccions del TGV. Això és el que va dir-me Lionel Jospin fa només dos mesos i mig, i crec que serà una realitat.

Efectivament, a Espanya hi ha un monopoli en el sector elèctric. Però no un monopoli públic, que té l'atenuant del control democràtic, sinó un monopoli privat, basat en unes xarxes descapitalitzades i molt poc eficients. Per tant, per a nosaltres potser sí que la liberalització de l'energia és una molt bona notícia, ja que comprarem electricitat a un país que se suposa estarà a la picota en aquesta matèria i al qual es criticarà. El mateix podríem dir en el terreny de les telecomunicacions i en el de la competència bancària, però no ens detindrem en aquest punt.

Quant al contingut social tampoc no estic segur que tant en el camp de l'educació, que és a cavall del tema de la llibertat de mercats i del tema social, pugui avançar-se molt. Però estic d'acord amb Pedro Nueno en el sentit de que aquí tenim molt a aprendre dels americans.

L'avantatge de la nostra relació amb els americans està en que és més fàcil que nosaltres aprenguem d'ells que no pas que ells aprenguin de nosaltres, perquè un model social de cohesió com el nostre és molt més difícil de copiar. En definitiva, ens demanem si avançarem o no en la creació d'un mercat universitari únic, en la creació d'un districte únic europeu. Si avançarem en l'homologació de títols i de currículums, però em temo que aquests no seran temes estrella. I a nosaltres tot això ens convé molt –i com a catalans, moltíssim– perquè som a la frontera entre la Península i el cor d'Europa i, per tant, tenim posades moltes esperances en el paper de la universitat catalana en el futur.

Sobre els temes socials, tinc la impressió de que sobretot es parlarà de les guarderies. I això, que pot semblar un tema menor, crec que és un tema extraordinàriament important. En el programa del nostre grup parlamentari, i del nostre govern alternatiu, hem avançat com una de les primeres mesures de la nostra governació la dedicació de 750 milions d'euros per ajudar a la infància, fet que ja es fa en tots els països europeus però encara no a Espanya.

A Espanya, i en concret a Catalunya, les dones estan treballant entre els 25 i els 45 anys amb tasses d'activitat semblants a les europees. Però no tenen fills. És a dir, que tenen que escollir entre la possibilitat personal de realitzar-se com a família i la possibilitat de treballar. Per tant, el tema de les guarderies es un símbol de tota una política social enormement important perquè canviï la qualitat de vida d'un 50 per cent de la població, per no dir el 100 per cent, perquè això vol dir que canviarà la vida de tots, de les dones i els homes, i sobretot de les parelles joves. I una segona mesura de govern del nostre programa es refereix a la tercera edat, que és l'altra cara del mateix tema.

Quant al tema de la sostenibilitat, no em faig moltes il·lusions. La veritat és que el Parlament Europeu aprovà per gran majoria una posició ecològica, respectuosa amb el medi ambient respecte als plans hidrològics. I si fem esment dels plans hidrològics que en aquest moment s'estan endegant a Europa –el més conegut, gran i important és el de l'Ebre– el Parlament Europeu va dir molt clarament que hi estava en contra i que recomanava a la Unió Europea que no donés fons per un pla que no reunís les característiques de respecte mediambiental que s'han de tenir. Però no crec que la presidència espanyola hagi estat molt activa en la inclusió d'aquest punt en l'ordre del dia previst.

Per acabar, una breu al·lusió a l'Europa dels pobles, de la que sempre parla José Luis Rodríguez Zapatero i jo també. A l'Europa pròxima, que és l'Europa de la diversitat i de la unió, perquè a nosaltres ens agrada més «unió» que «unitat» – «unió» és moviment i «unitat» és decret–, i nosaltres estem més per un moviment cap a la unió que no pas per la imposició de la unitat.

Crec que en aquests moments aquesta Europa dels pobles ha de jurar la Bíblia de la subsidiarietat i de la proximitat. Europa només serà acceptada pels ciutadans i ciutadanes europeus si, a més de fer tot allò que sap fer d'una manera eficient (defensa, intervenció quan sigui necessari amb forces de reacció ràpida per prevenir conflictes, moneda, eliminació de paradisos fiscals, etc.), assumeix al mateix temps la proximitat en el sentit de dir-li al ciutadà europeu que no tocarà les seves competències, sinó que garantirà els nivells de govern subeuropeus respectant la regla de la proximitat. I que aquesta no s'aplica només a la relació entre la Unió i els Estats, sinó també entre els Estats i les autonomies, i entre les autonomies i les regions i les ciutats.

Nosaltres estem convençuts que l'autonomisme català, que aquesta regió forta d'Europa que és Catalunya, que aquesta nacionalitat que és Catalunya (tal i com reconeix la Constitució espanyola), estarà en condicions de desenvolupar totes les seves pretensions i ambicions en el marc d'una filosofia de política europea de devolució i d'unió. Per a nosaltres, el nou federalisme del que parlem és unió i devolució alhora. És la possibilitat de posar en comú tot allò que hem de posar i, al mateix temps, respectar cada territori, cada ciutat.

Estem discutint a Espanya el pacte local i la Carta Municipal de Barcelona. A veure si avança. Cal respectar la capacitat dels organismes primaris de la convivència per construir una societat millor.

Elio di Rupo / Partit Socialista (Bèlgica)

Ara que som aquí, ens hem de preocupar de quina Unió Europea volem. Com Rasmussen ja ha explicat prou bé, en aquesta Unió, en la qual hem estat majoritaris durant molt temps, hi trobem de nou una bipolarització, acompanyada d'una sèrie de fenòmens particulars. D'entrada, la dreta, una mica a tot arreu, no es declara de dreta. La dreta és vergonyosa. La dreta no diu que és de dreta, diu que és de centre. Fins i tot de vegades diu que és de centreesquerra. Sí. I això fa que la feina de l'esquerra sigui extremadament difícil.

Aquesta cimera de Barcelona representa un gir a la dreta del que es va decidir a Lisboa. I Facino ho ha il·lustrat amb un punt d'humor; això frega la mediocritat social humana, però amb intencions molt fortes. Jo afegiria també que en aquest debat esquerra/dreta que cal posar en marxa, hem de treballar conjuntament amb les ONG. Perquè tot i que els moviments socialistes hagin esmerçat temps a estimular els moviments associatius i hagin mantingut un estret lligam amb la democràcia representativa, penso que avui s'ha entès que també hi ha una gran necessitat de democràcia participativa. Amb les ONG i els moviments d'esquerra, doncs, crec que hi ha un terreny molt important que cal conquerir.

Durant quasi vint anys he vist com passava el temps i he seguit amb atenció els esdeveniments europeus. He estat membre del Parlament Europeu, viceprimer ministre, etc. (bé, he pogut fer altres coses en la meua vida i en faré d'altres, almenys així ho espero). I el discurs no canvia: una mena de lamentació permanent del que caldria fer. Mentrestant, però, els nostres conciutadans ja no entenen les institucions europees. I demà serem vint, vint-i-cinc o vint-i-vuit països membres!

Voldria proposar una cosa molt senzilla. Com a representant dels moviments d'esquerra a la Convenció, em sembla que és un exercici fonamental de democràcia posar-se realment al lloc d'una persona amb una educació mitjana, les seves inquietuds quotidianes, la seva família, i veure com aquesta persona pot entendre el que són les institucions i el que representa Europa, i és conscient que avui dia gairebé el 50% de la seva vida depèn de les directives i normatives europees. I si ens posem de la banda dels nostres conciutadans i deixem una mica d'intel·lectualitzar massa les coses, amb tecnicismes, etc., si fem aquest exercici, penso que oferirem un gran servei a la nostra societat i potser l'esquerra tindrà un paper més contundent del que té actualment.

Alfred Gusenbauer / Partit Socialdemòcrata (Àustria)

Després de les encertades intervencions polítiques que s'han presentat avui aquí, és difícil afegir algunes modestes observacions des de la meua convicció política que els socialdemòcrates tindrem èxit, en tant que moviment polític, si som capaços de connectar les nostres aspiracions polítiques d'una societat millor i més justa amb els interessos quotidians de la gent. I crec que hauriem d'aprofitar el privilegi que avui comptem aquí amb la presència de l'anterior alcalde i l'alcalde actual de Barcelona com a representants de la ciutat. Crec que les ciutats són les institucions més properes a la gent. I, per tant, els alcaldes normalment saben millor que ningú quines són les seves necessitats: d'habitatge, de serveis sanitaris, de llocs de treball i ocupació. I aquests són els elements importants de la vida de la gent. I potser avui al vespre i demà, desenes de milions o centenars de milions

d'europèus seuran al davant dels seus televisors i sentiran, com a mínim, el començament de les notícies sobre la cimera de Barcelona. I quan sentin que hi ha hagut desacords sobre les institucions i que el Consell Europeu està arribant a la fi de la seva existència com una foguera de les vanitats i que aviat tindrà una estructura de treball reformulada, crec que molt aviat la gent canviarà a un altre canal de televisió més entretingut. I tindran la impressió que, un cop més, els líders europeus no han estat capaços d'encarar les necessitats de la vida real.

Crec que el problema principal, si analitzem també l'ascens dels partits i els moviments nacionalistes, populistes, antieuropeus i dretans que està tenint lloc a Europa, hi trobarem una relació amb la missió incompleta d'Europa. Durant molts i molts anys, la gent havia sentit el mateix: «Necessitem una economia liberalitzada, necessitem el mercat únic europeu, necessitem la unió duanera, necessitem la unió econòmica i monetària...». I tots aquests importants passos estaven connectats a una promesa: «Al final del procés, vosaltres, europeus, tindreu millors feines, més llocs de treball, millors salaris i una vida millor». Per a molts europeus, però, aquesta visió no s'ha fet realitat en les seves vides. I més i més gent queda frustrada amb aquesta missió incompleta d'Europa. I alguns d'ells han perdut la confiança en els partits d'esquerra i s'han vist atrets per partits de dreta que culpen Europa perquè la missió ha quedat incompleta. És com una casa que ha quedat a mitges: hi ha les parets mestres i les habitacions, i fins i tot potser també una teulada, però no tenim finestres ni portes que puguem tancar. Si a fora fa bon temps, molt bé, però si fa vent i fred i la temperatura baixa sota zero, començaran les baralles dins la casa per les mantes disponibles i molta gent s'hi trobarà incòmoda. Una casa incompleta, doncs, no satisfarà les expectatives dels que hi volen viure, dels que desitjaven viure-hi.

Això és el que ens passa ara a Europa: hi manca una dimensió social forta. Una Europa sense una regulació clara de les pèrdues dels llocs de treball, i sense uns estàndards socials mínims aplicables a tot el continent, és una Europa incompleta, una casa inacabada per a la gent que hi viu. No podem creure'ns el missatge de la dreta que ens diu «Liberalitzeu-vos, liberalitzeu-vos i això us farà feliços». Perquè tots sabem que la mà invisible del mercat només funciona si, a més, hi ha la mà visible de l'Estat. La mà visible de l'Estat ens està arrossegant a dosis adients de regulació, i si ens barallem per la liberalització dels mercats de l'energia és un bon senyal, sempre que això impliqui una major competència i preus més baixos per als consumidors. No obstant això, si l'abolició dels monopolis públics nacionals desemboca en un breu període de lliure competència i al capdavall el que ens queda és una sèrie de monopolis privats europeus, el resultat serà que tindrem menys llocs de treball i l'energia resultarà més cara per a tothom. Així, doncs, si només comptem amb el lliure mercat, no sempre obtindrem els resultats més satisfactoris. Hem de comptar amb marcs reguladors, amb la mà visible de l'Estat. I és evident que aquesta mà visible de l'Estat ja no pot ser l'Estat-nació; ha de ser una institució europea que formi part del sistema.

En conclusió, crec que hi ha una evidència històrica clara. Si volem una Europa que estigui més al servei de la gent, dels ciutadans europeus, necessitem una Europa més democràtica, i això vol dir una Europa més parlamentària. Perquè hi ha proves històriques clares que el desenvolupament social i el progrés social sempre han estat estretament vinculats al progrés democràtic. I no podem esperar que en estructures que no són democràtiques, que responguin a les expectatives

que tots tenim, que aquestes institucions estiguin promovent polítiques que només podem esperar de l'estructura que realment està representant el poble i els desitjos d'aquells que viuen a Europa; hi ha, per tant, una forta vinculació entre la democratització d'Europa i el moviment cap a una Europa més social.

La meva opinió, doncs, és que no hauríem de caure en la trampa de separar aquestes dues qüestions. La tasca principal de la Convenció ha de ser desenvolupar una visió que no solament es centri en una constitució o en un document o un missatge conjunts o en la redefinició de les institucions. Ha de ser un missatge sintètic, una nova visió d'Europa amb les institucions que siguin capaces de construir una nova Europa social. I crec que nosaltres, els socialdemòcrates, ens hauríem d'assegurar que donem ple suport a aquest projecte.

José Luis Rodríguez Zapatero / Secretario General del PSOE

Creo que las cumbres europeas y el proceso de unión europeo están empezando a adquirir un carácter, en mi opinión, no previsto. Y seguramente un carácter no previsible cuando este gran proyecto de alcance histórico se puso en marcha. Porque, de alguna manera, estamos empezando a ver emerger unos nuevos estados generales a través del debate ciudadano, en foros sociales, en manifestaciones, en una permanente inquietud que sorprende en buena medida a los gobiernos, pero que debería ser un gran estímulo sobre el horizonte de lo que estamos construyendo.

Creo que Europa es un modelo para la reflexión. Cómo se ha hecho y cómo se construye, más allá de que nos pueda gustar un método más comunitario, como se dice en la jerga europea, o más intergubernamental. Quiero resaltar la idea fundamental que ha permitido la construcción y la llamada ampliación de la Unión Europea: la unión del diálogo democrático y de la cohesión. Europa es un modelo en el que los grandes tienen que ceder ante los pequeños e integrarles como países. Europa es un modelo donde los más ricos están ayudando con cohesión a los más pobres, y eso es fruto de la necesidad del método de construcción de la Unión Europea, que en definitiva no deja de ser un método marcado, más allá de que la economía haya centrado el objetivo de la Unión, por una idea que es esencial: que ningún pueblo, ninguna región, ningún país de aquello que se llama Europa y que ojalá sea ampliable, y que lo va a ser, quede atrás; y que, como en los buenos ejércitos, se marche y se camine al ritmo del último soldado.

Eso es en mi opinión el espíritu europeo. Y ese espíritu tiene un contenido social, conviene recordarlo aquí, y tiene un contenido ideológico que deberíamos mantener como tensión permanente, desde luego, los partidos socialdemócratas de toda la Unión Europea. A no ser que podamos correr el riesgo de que una parte de la ciudadanía avance con más ambición y a más velocidad de lo que incluso la izquierda y la socialdemocracia avancen.

Reconozcámoslo hoy: si mañana en la cumbre se va a producir el compromiso de que en el 2006 el 0,33% del PIB será algo absolutamente obligado para todos los gobiernos de la Unión Europea, ese compromiso es fruto de la presión de los movimientos sociales y de las organizaciones no gubernamentales.

Y, por tanto, de la opinión pública, y del debate cívico, de la manifestación democrática. En definitiva, de abrir el poder, de compartirlo y de creer en la deliberación pública.

Y creo que deberíamos también ganar en el terreno de la ideología la magia de las palabras y del lenguaje. Ya se ha apuntado aquí en alguna intervención. Para ser un buen hombre o mujer de izquierdas, o un buen socialista, un socialista que apueste por la riqueza y la creación de la riqueza, la innovación, la competencia, la capacidad, no hace falta renunciar a nada, sino ir a los mejores orígenes del pensamiento de la izquierda y del pensamiento socialista que ha sido en términos históricos, salvo las referencias equivocadas de lo que representó una versión del marxismo, el mayor partidario de la competencia real para el comercio; el mayor luchador como movimiento del pensamiento frente a las barreras proteccionistas, que muchas veces son injustas. Por tanto, el poder de las palabras no puede atribuírsele a aquellos que bajo el estandarte del neoliberalismo lo único que realmente han producido en las últimas décadas, allí donde se ha implantado su modelo, ha sido competencia irreal y falta de cohesión social. Un hombre de izquierdas, un socialista, tiene que apostar por una competencia justa y abierta. Y eso no siempre se hace cuando se produce una liberalización.

Fijaros que en España el ejemplo es paradigmático, porque dicen que ésta va a ser la cumbre de la energía. Yo creo que va a ser la cumbre de la energía ciudadana, más que de cualquier otra cosa. Porque en España no estamos preocupados por la liberalización de la electricidad, estamos preocupados por el suministro de la electricidad, que es un paso realmente previo, así de claro. Todo porque se ha puesto en marcha un modelo teóricamente de un gran calado neoliberal. Defender lo que es la dimensión de una postura progresista para la competencia, para el comercio como un elemento no ya transformador, sino progresista: el comercio justo, las buenas reglas del comercio de las en que muchas ocasiones los consumidores no tienen los instrumentos adecuados para defenderse ante oligopolios, ante monopolios, es, sin duda un estandarte creo que decisivo para la izquierda. Y decisivo que se asuma, que se mantenga y que se profundice en que las políticas sociales son imprescindibles para una sociedad con capacidad y con competencia.

Creo que hay alguna reflexión de lo que ha pasado en este siglo que en términos históricos puede valer, pero cuántas crisis económicas y recesiones se han producido porque haya buenas escuelas, porque haya buenas camas hospitalarias o porque haya guarderías. ¿Cuántas? Normalmente, los países que han tenido buenas escuelas, que tienen buena educación, que tienen buena sanidad, que tienen buenos servicios sociales, son países que no conocen crisis económicas graves.

Las crisis se producen casi siempre fruto de una inadecuación de la producción industrial, de un problema de dependencia o de una crisis energética o de un problema de una crisis financiera, porque a veces la economía financiera está absolutamente desbocada y se sitúa en un escenario absolutamente distinto a la economía real. Por tanto, si queremos que Europa avance más y mantenga ese avance (y eso es la socialdemocracia) en su dimensión social, tenemos la obligación de mantener la tensión ideológica y el debate con los ciudadanos, entre

los ciudadanos, que en mi opinión van más allá y desde luego están más dispuestos a apoyar esas políticas.

Es verdad que la derecha ha atacado con ese mensaje que se decía antes, que la izquierda gasta más y a veces gasta peor. Pero creo que los ejemplos son suficientemente reveladores como para demostrar que la cohesión social es la mejor garantía de tener una economía fuerte. Y que la competencia en manos de un pensamiento progresista es también la bandera de aquellos que creen en la autonomía, en la responsabilidad, en la cultura del esfuerzo, en la capacidad que cada uno tenga y que deba desarrollar como persona y como ciudadano.

Termino apuntando sólo una dimensión que me parece fundamental de la política que ganaremos si mantenemos la tensión ideológica ante la ciudadanía: la dimensión que afecta a la inmigración, que es o creo que debe ser básica para un socialdemócrata, porque en ella van a estar implicados los nuevos derechos de ampliación de ciudadanía y de comprensión de identidades, de comprensión de pueblos, y de ese diálogo intercultural que cada vez será el elemento determinante de una visión del mundo en los próximos años. Y creo que no puede haber una política social, igual que no puede haber una Europa si no es social, si no hay una política de inmigración integradora, una política de inmigración tolerante y que garantice derechos sociales.

Creo que uno de los enemigos de la cohesión social, de las políticas sociales, uno de los enemigos más poderosos que una visión progresista de Europa tiene, es no ser beligerantes y enormemente combativos contra las tentaciones de xenofobia y de racismo que pueda haber en nuestras sociedades. Ése es el verdadero semillero de los valores más reaccionarios y el peor semillero de los valores que más pueden favorecer al pensamiento de la derecha y, por lo tanto, a políticas económicas que no trabajen en pro de la igualdad social.

Bueno, Pasqual [Maragall]: creo que estos estados generales de los pueblos de Europa son un elemento de esperanza. Creo que tener la convicción –yo la tengo– de que vamos a vivir una Europa cada vez más implicada socialmente, con más derechos sociales, con más derechos de ciudadanía, con más solidaridad, es gracias a esos movimientos sociales con más solidaridad hacia el tercer mundo y que tendremos, por tanto, una Europa que gobierna y que gobierna en cada sitio (aquí gobierna la derecha pero es un accidente, en mi opinión). Gubierne quien gubierne, en cada sitio tendrá la pulsión de los valores progresistas y socialistas. Tengo la seguridad que la ciudadanía en Europa, más allá de lo que vote en una u otra elección, quiere mayoritariamente esa Europa. Pero quiere alguien que se lo diga día a día. Y que luche por ello cada minuto. Y la reflexión no puede ser otra que Europa, o es una Europa social o, sencillamente, no será Europa ni será nada.